

Tolosa del Llenguadoc
Siège Social: 6, Al. Président Roosevelt

FOYER DE FRATERNITÉ CATALANE
autorisé par arrêté ministériel du 21 août 1950
BUTLETI INTERIOR

Numero
Extraordinari

A LA MEMORIA
DE
LLUIS COMPANYS
PRESIDENT DE CATALUNYA

EN EL 14e ANIVERSARI
DEL SEU AFUSELLAMENT

TOLOSA, 15 Octubre del 1954

EL SACRIFICI DE COMPANYS, CRIM DE GUERRA

DEDICATORIA

Sembla que tot hagi estat dit, després de catorze aniversaris i de l'emocio produïda en esser conegut el fet, a l'entorn de l'afusellament del president Companys. Al nostre entendre, però, no s'ha insistit prou sobre el seu aspecte jurídic el qual, analitzat objectivament, fa apareixer el sacrifici del President com un crim de guerra, perfectament definit i qualificat per la nombrosa jurisprudència del Tribunal de Nuremberg.

De tots els motius que els democrates de la nostra terra tenen contra les injustícies comeses pels triomfadors de la segona guerra mundial (oblit dels postulats de la Carta de l'Atlàntic, traïció a les promeses anti-feixistes, dels temps de la guerra, manament als principis essencials de la Declaració Universal dels Drets de l'Home, ect..), el cas Companys és, sense cap dubte, el més greu de tots.

Detingut a França per la Gestapo i la policia falangista, la detenció constitueix una violació flagrant de la Llei francesa sobre el Dret d'Asil i de totes

La "Llar de Germanor Catalana" es fa un deure de fer patent, amb l'aparició d'aquest Butlletí extraordinari degut a la col.laboració d'alguns dels seus associats en ocasió del 14^é Aniversari de l'afusellament d'En Lluís Companys, el seu modest tribut a la Memòria del que fou en vida President de Catalunya, fent-lo extensiu a la memòria de tots els catalans caiguts en defensa de la Llibertat i que tant bé simbolitza el President-Màrtir.

les Convencions Internacionals sobre l'asil dels polítics. Conduït a Espanya per a torturar-lo i sotmetre'l a un simulacre de Consell de Guerra (en el qual tot estava decidit per endavant) i afusellar-lo el 15 d'Octubre del 1940, la seva mort gloriosa constitueix un altre crim, per violació no solament de la Llei d'Asil sino de la Llei internacional, de les Convencions sobre l'Asil i del més elemental dret de gents. El Tribu-

nal de Nuremberg ha jutjat i punit casos menys greus i menys clars i malgrat les nombroses denúncies que li han estat adreçades sobre el cas Companys ha restat sempre sord a les protestes universals.

Per als estrangers, per als testimonis de fora, àdhuc simpatitzants nostres, per a l'opinió pública dels altres Països els anys han anat passant, el crim envelleix i s'oblida o s'atenua i dia vindrà en què la prescripció de la llei escrita semblarà tirar un vel a les responsabilitats criminals dels assassins del President Companys. Però els catalans no oblidaran mai el genocidi monstruos; per a nosaltres la prescripció no existirà car només nosaltres sabem que el crim, l'atac, la ferida, no anava contra la persona física de Lluís Companys, sino contra la seva representació augusta de President de Catalunya.

Domènec de Bellmunt.

UNA VIDA CONSEQUENT, EXEMPLAR

"Jo no concebo la vida si no és per a sacrificar-la al servei d'un ideal".

Aquesta frase lapidària fou pronunciada pel President Companys, el 27 de Maig del 1934, a la plaça de la República de Ripoll, des de la balconada de la Casa de la Vila, amb motiu de l'aniversari anyal en homenatge als heroics defensors de la població, què, en la mateixa diada del 1839, oposant una resistència temerària, per desproporcionada, a l'atac de les nombroses hordes del carlisme, comenades pel fatífic "Carlos de Espana", vulgarment conegut per "El Tigre de Barcelona", donaren lloc al fet d'armes més important de la guerra dels set anys, segons confessió dels propis adversaris.

Aquella frase, emesa amb la veu càlida i amb el to vehement que eren peculiars en la persona de Lluís Companys, m'impresionà pregonament, éssent-ne una prova el que la vaig retenir i que no l'he oblidada mai.

Si la frase hagués sorgit de la boca d'algun altre polític, tal vegada li hauria atribuït un propòsit espectacular, efectista, amb el fi d'entusiasmar els clients, o bé un sentit demagògic amb l'intenció d'enardir-los per a un fi determinat. Al President no podia fer-se-li una tal ofensa, perquè no tenia necessitat ni de l'una cosa, ni de l'altra. La seva autoritat de President i el seu prestigi personal eren abastament destacats, reconeguts i acreditats popularment, per no haver de recórrer a aitals argucies oratòries. Endemés, el discurs del President era, en absolut, improvisat, i no havia pogut ésser, per tant, fill de la premeditació. No: la frase correcta, el pensament clar, l'afirmació categòrica, la màxima eloqüent, la sentència justa i ferma era espontània, sincera, fruit de la més arrelada de les conviccions. Els que coneixiem el passat de Lluís Companys, els que no ignoràvem la seva vida agitada de lluitador, els que sabíem l'història de les seves gestes, sempre audacioses i plenes de perills, així ho havíem de creure a així ho creïem; no podíem dubtar, la nostra consciència no ens permetia d'interpretar-ho altrament.

Malhauradament, els esdeveniments posteriors han acabat de fer més rellevant la veracitat de la frase de Lluís Companys. Es una frase que reflexa el procés de tota la vida d'un home, consagrada constantment al servei d'uns ideals, sense vacil·lacions, temors, febleses, defallències ni claudicacions: ideals de Llibertat, de Democràcia, de República, de Justícia social, de Catalunya... als quals fou exemplarment conseqüent, fins a l'hora de la mort. A ells sacrificà l'existència tal com havia predicat. Amb els seus sacrificis, Lluís Companys a assolit la immortalitat d'un sant, màrtir laic.

Com ara nosaltres, el poble català, que ha sentit repercutir en la seva carn viva el flagell de l'ominós assassinat del seu més alt i genuí Representant, en dia que esperem no llunyà, li farà justícia, retent homenatge perenne a la seva immarcessible memòria, ensems que serveixi d'estigma perpetu per als seus miserables i innobles assassins.

Joan BASSAGANYA.

MORT I RESURRECCIO

Quan Maquiavel (de qui encara es discuteix si "El Princep" no seria pas fet de consells als tirans sino d'advertiments al pobles) dona al Princep com un dels procediments per assolir el domini absolut, l'extermini total de l'oposicio, es quan es mostra potser més "maquiavelic", quan li posa el parany més sùtil.

Perque l'extermini total de l'adversari vol dir no res menys que la soledat absoluta del Tirà; perque primer hi passaran els enemics, i després necessàriament llurs parents i llurs amics i els amics dels amics, perque l'home es sempre més humà que el Tirà i les relacions entre els homes son tan misterioses i tan entreteixides que tothom es troba afectat pel sofriment de tothom i per l'injusticia contra tots, i el Tirà es veu forçat à la fi d'immolar el seu propi fill si no vol que aquest senti la fiblada de l'horror i el daler de restablir la justicia.

I Franco, que havia caigut en el parany hagué d'adonar-sé'n a la fi. Aleshores, quan l'horror havia engendrat l'horror, per sortir-se del laberint - enrera no hi podia tornar - cercà un representant dels seus enemics, el boc emissari, que carregaria de tots els seus propis crims, i que sollaria de la seva bava, per lliurar-se de l'obsessio que no el deixava viure. Tallaria el cap a la Hidra !

I com que la Hidra, a Espanya, ha estat sempre allo que allà

en diuen el separatismo català, escollí per victima propiciatoria al President de Catalunya, que ell no reconeixia, pero que, amb aquest sol gest, reconegué i investi de fet i de dret.

I així fou com reconegué la personalitat del President i la personalitat de Catalunya i es posà - ell, Franco - i els posà, el President i Catalunya, en evidència devant del mon civilitzat.

I Catalunya, la idea de Catalunya, que aneu a saber si altrament s'hauria anat debilitant i poc a poc esvaïnt-se com les idees de Pàtria d'altres països, que han estat quasi ofegades en llits de plomes de tolerància, la idea de Catalunya es redreçà amb el cop, acusà la ferida, renasque de la sang vessada, que no es pas d'un català qualsevol sino la d'ella mateixa, i renasque, com el Fénix, de les seves propies cendres.

Per un cap caigut sota les bales de Montjuich, la Hidra té ara milers de milers de caps redreçats, a casa i a tot el mon !

I així fou com el President Companys no morí. La mort de Lluís Companys "per Catalunya" fou la realitzacio per a un home i per a un poble, del vers del nostre Maragall : "per una major naixença".

Ramon Cornell.

PER CATALUNYA

Aquest va ésser el darrer crit del que fou segon President de la Generalitat de Catalunya en caure crivellat per les bales que en matar-lo el consagraren per sempre més en la historia de la Pàtria.

"Per Catalunya" ... En el vast i profund panorama de tragèdia nacional i humana de la historia del nostre poble, el President màrtir no podia amb més clara i eloqüent simplicitat essenyalar el camí a seguir a tots els catalans.

Tragèdia nacional per el que signifiquen els fets de força per desnaturalitzar i desviar el curs normal de la nostra ascensió en tan que poble animat d'un esperit col·lectiu com cap altre hagi donat un més alt exemple en el triple aspecte cultural, artístic i econòmic.

Tragèdia humana, per el que representa la immolació de tantes vides perdudes en defensa de la causa de la llibertat i de la dignitat col·lectiva, i amb elles, el sofriment moral de tants milers d'exiliats, que, escampats arreu del món, no es resignen a perdre el sentiment de catalans i d'homes lliures.

"Per Catalunya"; per Catalunya, catalans tots, hem de retenir en tots moments de la nostra acció les darreres paraules de la vida del "nostre" President, i diem "nostre" perquè, en tant que democràtes, hem de tenir el civisme d'admetre i respectar els resultats que emanen de l'exercici de la Democràcia.

Per Catalunya doncs, pensament, acció i sentiment, han d'ésser els elements de combat que han de dignificar la nostra lluita per totes les terres on hi hagin catalans.

Que aquest crit que pren volada amb la sang de Lluís Companys, el 15 d'octubre del 1940, en el tantes vegades fatífic Castell de Montjuic, inflami els nostres cors en els moments de defallença moral.

Que aquest crit sigui com un Breviari que guiï la nostra vida individual i col·lectiva, en el nostre treball de cada dia, en la nostra vida social que amb bona educació democràtica assolirem aquest esperit de ciutadania que es l'exponent i l'arrel de la llibertat.

"Per Catalunya"; per aquesta Catalunya de Cultura i Esperit universalista, Poble davant del Progrés i Justícia social; Terra que amb la forta flaire dels teus pins i amb el dolç resso del cant de la sardana inflames l'ànima dels teus fills; què, malgrat els anys d'exili pels uns i, forçats a viure sota la tirania els altres, es retrobin tots ells mateixos vinculats a la vida natural de la nostra Pàtria.

Catalans; per Catalunya.

S. SERRA JOFRE.

RECORD I PROPOSIT

Era durant la segona estada al Camp d'Argelés. L'euforia nazi havia guanyat la primera partida. Era en el mes d'Octubre, els banyistes ja havien deixat la platja i començaven a servir-se de la roba d'hivern per protegir-se de les primeres fresques.

Fou en aquestes circumstàncies, ara fa catorze anys, que la premsa en assabentà de la trista nova. El President Companys havia esta afusellat ! Catalunya ja no tenia President !

La sensacio produïda ens deixà esmaperduts : la primera impressio fou difícil de superar. I no obstant el fet era normal. Cada vegada que a la Península la reaccio ha estat mestressa del Poder, el primer gest, la primera repressio fou sempre contra Catalunya; contra la pretensio i el dret nat dels catalans, en el seu esperit de llibertat i de justícia social. Ells saben que Catalunya ha estat sempre el motor del progres social de tot el país. A la vegada tampoc podden oblidar que Companys fou el primer que des de el balco de l'Ajuntament de Barcelona va proclamar la República.

Els que hem rodat per les terres de Lleida i en particular hem circulat per la carretera de Tàrrrega a Balaguer, hem pogut veure sovint, al peu de la carretera, la casa pairal del President, en el Terros, petit poble situat en el bell mig d'aquell Urgell laborios i floreixent. En Companys era aleshores fill de bona casa, com diuen a casa nostra.

Emportat, pero, pel seu esperit generos i lliberal, el seu origen no fou pas obstacle perque ben aviat la seva accio el portés cap als mitjans obrers del sindicàlisme, on les seves intervencions foren sempre pràctiques i de veritable eficàcia. La seva primera acta de Diputat li confiaren els obrers de la industriosa ciutat del Vallés, Sabadell. Allí començà el camí que el portaria, més tard, fins al lloc de primer ciutadà de Catalunya.

La seva acusada personalitat, presidida en tot moment peñ seny català, va motivar l'animositat i àdhuc l'instint de competència, de certs sectors terbols de la politica catalana, a l'extrem que quan camí de l'exili fou necessari que fos protegida la seva persona.

Fa quatre anys, en un acte de commemoracio celebrat per la "Llar de Germanor Catalana" ens deia, amb el seu verb viril i la traça que ens té acostumats. En Domènec de Bellmunt, que no deviem ni teniem el dret de perdre l'esperança, i què a desgrat de totes les adversitats, arribaria el gran dia que amb lletres de motllo llegiríem a la premsa : "Franco est tombé".

Avui, degut als esdeveniments ocorreguts aquests anys i gràcies a l'ajuda, en diferents aspectes, de ianquis i russos, hom creu el franquisme consolidat de manera aparent. I repetim de manera aparent perque volem sortir de dubtes als mancats de convicció i als acomodaticis, doncs els que no ens manca la convicció i que no hem perdut la confiança en el nostre Poble, creiem que cal accentuar la nostra activitat i adaptar-la a la situacio creada, per tal que d'aquesta manera poguem llegir el més aviat possible, amb lletres de mottlo : "Franco est tombé".

I aquest, sense dubte, serà al millor homenatge al President Companys.

M. MIQUEL.

PRESENCIA DE CATALUNYA

A través la seva llarga i agitada historia, Catalunya ha demostrat la seva puixança, malgrat els violents atacs dels seus seculars enemics.

L'etapa actual d'opresio, potser una de les més violentes a la que ha estat sotmesa la nostra Pàtria, no fa mes que demostrar aquesta regla.

Son per milers els catalans que es troben escampats arreu del mon, i malgrat el seu llarg allunyament de la terra mare, no perden, ans al contrari cada dia s'afirmen més el seus sentiments de catalans nacionals.

Una prova ben palesa n'és el nombre crescut de Llars catalanes i Casals catalans que arreu on es troba un nucli de compatriotes ells fan viure amb el seu entusiasme.

Aquests Centres son com una petita pàtria traslladada provisionalment a l'estranger, on hi conviuen homes democrates de diverses tendències polítiques i socials units per un ideal comú : Catalunya. Es a través d'aquestes Entitats que avui, sobretot a França, el problema català es molt més comprés pels estrangers. Per mitjà de conferències, ballades de sardanes i representacions teatrals, s'ha donat a conèixer la capacitat cultural d'un Poble que té una part dels seus fills a l'exili i els que resten a la Pàtria estan sotmesos a un esclavatge revoltant.

Pero, el que té més importància de l'actuacio de les nostres Agrupacions es l'influència que exerceixen damunt de tota una joventut, que degut a les circumstàncies, tenen la formacio moral del Pais que ens ha acollit, i sense que això sembli un blasme, lluny d'això, aquesta formacio rebuda els ha impedit de què peguessin impregnar-se de la de casa nostra.

Cada vegada que se celebren festivals catalans i veiem que la nostra mainade s'entusiasme amb les nostres coses ens sentim reconfortats i pensem que la llavor que s'escampa donarà els seus fruits. En aquesta obra d'educacio patriotica dels nostres infants, els pares tenen molt a fer-hi i la seva responsabilitat en tan que pares i catalans els obliga a fer-ho.

Es lamentable d'entendre certs pares que al dirigir-se als seus fills ho fan amb un francés de municipal, com diem a casa nostra. No es que critiqui la forma d'expressio, el que es criticable es el fons, ja que utilitzant aquest sistema fem desconexador a les nostres criatures la llengua catalana i els impedit de què puguin estimar-la.

Si, amics; a casa i en totes les nostres converses hem d'utilitzar el nostre idioma perque ell representa el pivot de la Pàtria. Si la nostra joventut no sap parlar la nostra llengua i per tan no pot llegir als nostres pòetes i literats, mai no podrà gaudir de la bellesa de les seves obres ni es Jfarà càrrec de l'esforç que ha calgut fer al nostre Poble per arribar a l'estat actual de purificacio del nostre llenguatge.

No oblidem que de Rafael Casanova fins a Lluís Companys, milers de victimes han estat immolades pels botxins a l'altar de la Pàtria, per voler conservar la flama d'aquest idioma.

Es a nosaltres que ens toca ara de mantenir ben viva aquesta flama i aixecar ben alta la torxa de l'ideal que ens guiarà de nou vers una Catalunya on regni la justicia social i la llibertat.

Joan ALEU.

COMPANYS EN LA GUERRA

No coneixia el President Companys abans la guerra més que per les referències generals que podien tenir-ne tots els ciutadans per els actes públics i les informacions periodístiques i, no obstant, sentia per ell, segurament també com el reste de ciutadants, un respecte i una consideració notables.

Quan vareig tenir ocasió de conèixer a fons el caracter i la veritable personalitat del President, fou durant la guerra i per els seus conceptes plens d'autoritat, per les seves concepcions patriòtiques, tant com per els seus coneixements polítics i seguretat de principis socials, aquell respecte i consideració, es transformà en veritable afecte i predisposició de mútua i generosa col·laboració d'home a home.

Si tots els militants de tots els partits polítics i organitzacions que en la guerra s'enfrontaren amb el feixisme a Catalunya, haguessin tingut el mateix esperit de superació dels problemes amb què tenien que enfrontar-se i el mateix desinteressament que tenia, davant de les necessitats de cada dia el President Companys, segurament, que tal com fou victoriosa Catalunya des de els primers dies de la guerra, s'hagués aguantat fins a la fi i possiblement que els feixistes no haurien entrat en terra catalana, donant un principi de moralització al reste de combatents de tota la Península Ibèrica, ni hagués servit d'excusa la marxa de la situació general

perque el Govern Central tractés - en part ho aconseguís -, divorciant-la tractant de dominar-la, per més tar abandonar-la a les seves propies forces, que ja no tenia després de mitjans del 37, provocat pels comunistes totalitaris.

Companys, fou durant la guerra, veritable revolucionari, ja que, inclús pot ésser, per sobre el criteri del seu partit, no solsament no dificultà mai l'acció d'avenç social si car, al contrari, procurà en tot moment ajustar la seva predisposició política i la del Govern que presidia a la manifesta voluntat dels treballadors que per sobre de les seves propies ideologies havien sapigut defensar els drets republicans encare que sobrepassar-los en la seva bàsica i difícil estructura que no admetien les circumstàncies en què la guerra ens col·locava a tots.

La tirania de l'espai ens obliga a no poguer ressenyar una quantitat de fets, que no solsament presentent al President Companys, màrtir, com un símbol vivent de totes les llibertats de Pobles, sino com a exemple a seguir per tots els que de la llibertat n'hem fet un ideal bàsic i que després de l'assassinat d'En Companys, hem canviat la nostra afecció i respecte, per una completa admiració, car, en el seu dia, sabrem demostrar amb fets, el producte de les lliçons que del President Companys tenim rebudes.

J. Juan DOMENECH.

Fragments d'una carta escrita per una germana del President, monja, a la filla del mateix, comunicant-li la mort del seu pare.

"El dia 15 enterrarem aquell heroi i aquell Sant. Aquella nit estiguérem tres hores amb ell, somrient i animat. Més tard jo em vaig fer càrrec del seu cadavre : la Neus i l'Alba no tenien valor per fer-ho. Estava molt bé amb

COMPANYS, SIMBOL I EXEMPLE

La matinada del 15 d'octubre del 1940 les bales franco-falangistes disparades a Montjuich per un piquet de la Guardia Civil mataven un home i elevaven un Simbol. Lluís Companys, l'home íntegre, el republicà fervent i entusiasta, el català de soca-i-arrel (lliberal, enamorat de la justícia i del progrés social, defensor de l'oprimit), l'home esquerrà clarívident, assenyat i audiciós, i tot cor, queia assassinat pels qui volien esbravar el seu odi secular contra Catalunya escollint la seva víctima en la persona del President com a representant genuí d'un Poble indoblegable davant qual se vulga tirania. El seu dard fou malhàbilment calculat, doncs en lloc d'occir l'esperit de Catalunya en la persona del President, elevaren un Simbol, acúsador perenne de la baixesa moral d'un règim nascut de la traïció i vivint de la terror sembrada i mantinguda incessantment.

Avui i demà Catalunya s'assodollarà de l'exemple del Simbol caigut sota les bales feixistes, i totes les benediccions terrenals, religioses o laïques, no esborraran davant del Poble català la ferida cruenta, l'escarni i la prova de l'odi contra la seva carn i esperit que fou l'assassinat del seu fill preclar, Lluís Companys...

Passarà el temps, noves generacions recolliran l'hereuatge de les velles, nous despertars seguiran a les somnolències imposades, però el Simbol creixerà, omnipotent contra tota classe de tirania, fent patent el valor immortal de les virtuts que incarnà en un moment de l'Historia d'un Poble que vegé en ell el seu més fidel Representant.

Per la Catalunya endogolada, malmenada a gratcient per l'opressió vers totes les terboleses i enllotaments; per la Catalunya que lluita per salvar el seu esperit i la seva dignitat en mig del caos franco-falangista; per la Catalunya que es desperta, i que cada dia es reviscolarà més i més, l'exemple del Simbol farà redreçar la consciència ciutadana en una embranzida envers la seva emancipació de la tirania que l'ofega, omplint de menyspreu un règim que s'evidència en l'assassinat material dels seus homes preclars i en l'ofegament de la seva cultura universal.

Miquel Galceran.

quella cara somrient i hermosa que semblava una estàtua.

Va encarregar-me que anés a París a comunicar-ho a la seva família i amics per animar-los i donar-los valor, doncs era la mort més bonica que podia desitjar la seva humil persona.

Son proves terribles, però devem ésser fortes com aquelles dones de les quals ens parlen els sants Evangelis.

Mori afusellat covardament en el Castell de Montjuich el mati del dia de Santa Teresa, d'aquella dona tant santa i tant humana; i al peu de la seva tomba, recordant l'altre germà que d'enyorança havia mort a França vaig fer ofrena del sacrifici de la meua vida si fos necessari perquè tots els homes honrats que es troben obligats de viure fora de la seva Pàtria i els que consumeixen la seva vida en les presons puguin tornar a la seva estimada terra i a la seva llar. Vareig suplicar a la gran Santa que salvés la Pàtria i que no permetés que els estrangers ens arruinin i ens matin. Després, en veu alta vareig dir als que es trobaven presents: "Senyors, que Déu els perdoni perquè no saben el que fan": ho vareig dir sense tancar el punyⁿⁱ estendre la mà, posant els meus braços en creu el dia 15 d'Octubre, a les 10 del mati, en aquesta hermosa Catalunya, de cara al mar que acariciava aquella santa montanya".

Sor Ramona.

VE de la PLANA ANTERIOR.